

csütörtök június 1jén

Megjelenik minden héten négyszer: t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden ízben egyegy iven. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiado tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba a kívánatos példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetés főlvetetik's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Baráti szó a P. Hirlap szerkesztőjéhez Miniszteri rendeletek. Nevelést a népnek. — Vidéki mozgalmak: Esztergammegye és város, Buda, Ujvidék, N. Kanizsa, Somogy és Biharmegye's városokból. Egy választóterve a pesti tisztújításra. A központi vasutársaság közgyűlése. A kisdedovó intézetek m. o. terj. egyesület közgyűlésének eredménye. Testvériség szép példája.)

Külföld. (Ausztria, Francia, Német és Olaszország.)
Ertesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDELY.

A Pesti Hirlap szerkesztőjéhez Csengery Antalhoz egy pár baráti szó.

Ön lapja legközelebb néhány számban, különösen az 58tól kezdve, szembeütnöleg kitér azon méltányossági vágásból, mellyen eddig más politikai lapok irányában jár vala. A Jelenkor épen legkevésb figyelemre talált eddig, akár rossz-szalás, akár megdicséret tekintetéből a P. Hirlapnál. Ez így legokosabb is volt. De bizonyos rövid idő óta ön e méltányos szellemet egészen odahagyja, 's mintha egyszerre akarná mind azon kritikát és megtámadást kipótolni, mellyet eddig elmulasztott volt: részint minden ok nélkül részint a legparányibb incidensből kivált a Jelenkor ellen valódi épés humorlázba esik. Azt nem tudom: ön saját tollával írja e azon kritikákat, avagy írja e ön számára valaki más: de miután név, és jege nélkül jelennek meg lapjában, ön a szerkesztői solidaritás felelősség eszméjénél fogva önöknek veszem azokat, 's ezekből —névtelen lényekhez nem szólhatván— egyedül csak önhez intézem különben baráti szavamat.

Csupán két oka lehet önnek, azon megtámadásokat más politikai lapjaink ellen épen ez időben intézni, vagy intéztetni:

1.ör az, mivel hogy most az előfizetési második félév's az új lapokra nézve általában az előfizetési időszak már kezdetét veszi.

2.ör az, mivel hogy a P. Hirlap legújabb programja szerint kormánylappá alakul.

No ön azt fogja mondanitermészetesen, hogy az első ok nem áll. Mert hiszen a P. Hirlapnak 5000 körül levén előfizetője: ennél fogva az egoismus önöknel épen nem uralkodik. Én azonban színtolly természetesen mondhatom, hogy az önzés a bőség mellett nem apad, sőt dagad rendszerint. Aztán még találobban azt mondom, hogy a hol a létező bőségnek már készítik lecsapoló szivattyuit, (az új lapok érdekes programjait értem) ott az önzés már igenis természetesen szokta magát potenciozni. Hiszen nem vagyunk angyalok, kivált most a forradalmak idején; tehát csak mondjuk ki a szót: hogy biz az az egoismus igen könnyen operál a gyarló emberekben, 's azokban különösen, a kik eddig nem irtak soha olly mérges kritikákat ok nélkül, csak épen most, a sok új politikai lap keletkezése küszöbén.

A mi a második okot illeti: persze már ez nagy ok; fontos ok, hatalmas ok; de nem elegendő ok! A méltányosság, a méltóságos hang, ha valamely lapnak, ugy bizonyosan per eminentiam egy kormánylapnak szükséges kellékei. Ez nagy megfontolást érdemel. Ha a P. H. édes barátom, a többi politikai közlönyöket, köztük nevezetesen az ifjú Magyarországot: a Martius 15ket főfölképen azért vádolja és támadja meg, mert azok a hangot, a modort eltévesztik, mellyen a kormányt (a ropant országos nehézségekkel küzdésre hivatott magyar miniszteriumot) megítélni's bírálni kellene, — midőn ön ezért vádolja, mondom, a Martius 15ket, a Jelenkort 'stb. ekkor nem kellene önnek a mesés a pá t utánozni, ki, mint tudjuk, millióteremtettéssel dörgé le a fíját, azért hogy káromkodott.

Vagyis, ha önök a kormány iránt nagyobb kegyeletet követelnek: az időszakai sajtó meg önöktől— a kormánylaptól — követel méltányosabb föllépést:

Es ist noch nicht aller Tage Ende. Azaz: ne gondolja ön édes barátom! hogy egy nemzetre, kiváltollyanra, minő a magyar, bár a legzordonabb belviszályok és legborusabb külviszonyok közt szenved is az egy pillanatok a jövő percz, a jövő óra nem hozhat mosolygó napot.— Hiszen épen ön az, ki az események hatalmát, Hegel szerint, az emberiség ügyeiben eldöntő befolyásának mondja; ki az eseményeket, föllül az emberi eszmélet és munkásságon, föllül az egyes nemzetek működésén, valami magasabb, erősebb hatalomnak tartja, ugy, hogy, ön szerint még a centralisatio is; a mai világeseményekből fog mint szükséges és sikerülhetlen okozat elkövetkezni hazánkban is, dacára minden ellentörévéseknek. Ha mindez tehát az ön alapos hite: ekkor aligha következetes ezen hitével önök abeli politikája, miszerint

egy specifus kormány metaláni megbuktatására vezethető sajtói mozgalmakat még sokkal kiméletlenebbül, mint ezen mozgalmak maguk a kormányt megtámadja és gunyolja. Ezen politikája a P. Hirlapnak, épen mint kormánylapnak, nem észszerű, nem célravezető. Mert nem mondom én, hogy a Martius 15ke, vagy a Jelenkor, vagy a német Opposition hangja, okoskodása helyes; sőt egyenesen tapintatlanoknak tartom eddigi összes kormány megtámadási kísérleteit politikai lapjainknak, mert nem találtam föl egyben sem azon eljárások és intézkedések helyébe, mellyekért a kormányföldönként megtámadák, mindjárt azon jobb intézkedéseket is kijelölve, mellyek aztán a megtámadottaknál helyesbék és célszerűbbek lennének. S csakugyan valaha; most a magyar politikai lapokon bizonyodott be, hogy könnyebb a critica, mint a saját teremtés, könnyebb a rontás, mint az építés. Azonban, ha a kigunyolt politikai lapok nem mondanak is meg eddig, vagy nem mondanak meg minden egyes esetben: mi volna hát a lehelyesb kormányintézkedés, — ezt bizonyosan a P. Hirlap még kevésbbé manifestálta a honn, még azáltal sem, hogy kormánylappá lón. S így nemcsak nem helyes, nem méltóságos, de még csak nem is igazságos a P. Hirlap politikája.

És ezen igazságtalan politikát nem lehet ám azzal széppé tenni, ha ollyan ex tripode-formán elmondjuk a közönségnek, mikép: „a kormány ezt és amazt nem ütheti dobra, nem hirdetheti ki egész világnak, hanem épen a czél utólerhetése okáért el kell sokat, igen sokat hallgatnia és titkolnia.“ Midőn illy supercilium alatt 's midőn illy két élt beszédet beszél a többi lapok közönségéhez a P. Hirlap: akkor mindenkifölött azt szeretnők tudni: vajjon hát ő (a kormánylap) van e beavaltva mindannak tudomásába, a mit a miniszteriumnak eszélyesen elhallgatni kell, mint cabinet titkokat? Mi igénytelenül azt gondoljuk, hogy még olly lap eddig nem volt a világon, melly a cabinetek tanácsuléseiben saját leveleztőt tarthatott, 's mellynek azért, mivel ő ugynevezett kormánylap, a kormány legtitkosabb intézkedéseit lajstromát minden ülése után megküldötte volna — nem közrebocsátás, de csupan tudomás végett. Valamint a német császárok ugynevezett római szent birodalmára nézve kérdezte egykor valaki: és hát miben szent? és miben római? ugy a P. Hirlapra nézve mi is kérdezzük: ugyan hát miben és mennyiben kormányi azon kormánylap? Miután ugyan az értelemben, mint érintettük, csakugyan nem kormánylap: tehát csak azon közönséges értelemben lesz az: miszerint a kormány köztudomású tényeit, intézkedéseit ex professo támogatja, védelmezi. Ha pedig csak így; akkor újra kérdjük: vajjon hol van a világon azon alkotmányos ország, mellyben a felelős végrehajtó hatalmat csak támogatni, de megbíralni nem, csak megdicsérni, de kárhözválni nem szabad?

Ha önök egykor — mig nem voltak kormánylap — a státushatalmak egymásközi ellensúlyáról aztán meg a szabadsajtóról mint valóságos hatalomról, tartának leczkét a közönségnek: hogyan van mégis jelenleg, hogy sem a kormányt a nemzet által ellenőriztetni, sem a fölszabadult sajtót mint valódi hatalmat működni, nem szívesen látják, sőt mindezek ellen 's így közvetve saját egykori doctrináik ellen olly következtetlennül hadat üzennek? Avagy azon könnyű szerepre sovárogo a P. Hirlap, hogy ő csupan apothosist irhasson a felelős miniszteriumnak, mig azt szabad véleményekkel megtámadni másoknak tiltvalenne? A ma csakozene csak erősebb véleménynyilatkozat, ugy e mint a sajtóban írott betű? és mégis ki hinné, hogy azért, mivel egy pár száz egyed a kormányfőfiaknak talán ma csakozenét csinálna, már szükségképen megbukni, sőt csak végkép elnépszerűllenedni is kellene azoknak? A ki illy kicsinyhitű, 's a ki illy kevéssé ismeri, p. o. az északamerikai v. angol politikai gunyos demonstrációkat: az e tárgyban ne lépjen föl megtámadólag a magyar sajtóban sem más lapok ellen; mert in ultima analysi kinevetetik.

Önök így a valódi alkotmányos szabadság, és a parlamentalis kormányfogalmak közül még igazán csak a theoria stadiumában tévedeznek. Egy táblabíró elmondhatná ö-

*) Mennyire ez célzás lenne eljárásunkra, figyelmeztetjük önt azon javaslatunkra, mellyeket maga idejében tevének, ószintén egyenesen; de melly javaslatok akkor mellőztetvén a kormányhatóság részéről, fejlettek azon események, miket a magyar hazafi legalább egy prüszszentés nélkül bizony nem hallgathat el. Mi rá mutattunk a hibára, de egyszersmind véleményünk után kimutattuk a módot is, mellyel az javítható: 's hogy e javaslatok egészségesek voltak, a következés bizonyítja.

Az ideigl. szerk.

nöknek: „praxis vos jam plura docebit.“

Én, ha kell, példában szólok.

Emlékezik ön, édes barátom, Széchenyi Istvánnak Keletnépe mikép támadott meg egy magányos férfit, 's ismét ugyancsak Széchenyi politikai programja mikép rohant egy magányos országlárnak, 's mikép támadta meg Dessewffy Emil és egész compániája Kossuthot? Ezek másféle megtámadások, és gunyok, és satyrák voltak ám; és egy magányos férfi ellen intézve, a mi több; és kérdés én: ártott é Kossuth népszerűségének, hatásának ezen sok, ezen rendszeres, ezen rettenetes pokoli gúny és epe? Nem ártott, sőt használt. Az arany kiállotta a legpéldátlanabb tűzpróbát, 's ha élni fog e férfi, ő lesz e honnak, istenemre mondom, szabadítója.

E példából az a czáfolhatlan tanúság, mikép csak tényekkel lehet szilárd népszerűséget vinni ki; 's a kit — legyen az egyed, legyen az kormánytestület — egy nemzet rokonszenve azért karol fel, mert megérdemli, az a scilla és charydis közt is romlatlanul viszi át hajóját. — Et vicissim.

És aztán ne ijesztgessük, ne tegyük kicsinyhitűvé ezt a magyar nemzetet. Ha lesz, ki lelkesítse őt, élni fog ő dicsőbben mint valaha, bár Péter vagy Pál egykori dicsőségének napja le száll is.

Ne higye a Pesti Hirlap ezen antecedensek után, hogy én a kormány ellen valami vak, valami föltétlen oppositót ohajtok, vagy csak helyeslek is. De azt se higye a Pesti Hirlap, hogy az eszélyes, hogy a föltételes ellenzés a kormányt gyöngyiténé, minden országos bajjaink közepett is.

És azt se higye a P. Hirlap, hogy az ellenzéki irányu vagy viszketegü közlönyöket azzal paralyzálhatja, ha afféle subiectivus megtámadást intéz ellenök, miszerint szerkesztőiket gunyosan characterizálva, nem is annyira lapjaik, mint inkább személyeik iránt ellenszenvet költeni, 's ekép tölük a közönséget elvonni törekszik. Ezen tactika nem sült el, mert az nemcsak hibás, de gonosz is: a közönségnek pedig elég esze van, hogy átlásson a szítán.

Ha én kormánylap-vezető volnék: már csak hatásom és állásom méltósága miatt sem vetemedném olly fogásokra, miszerint politikai lapvezető társaim ellen hiu személyes vágásokat intéztek, vagy intéztetni engedjek, — hanem maradnék mindenkor komoly férfiasan az objectiv critica körében, hogy így a kormánynak csakugyan hasznos szolgálatot tehessek. Igaz maradván örökké, hogy az ügyetlen barát többet árt, mint használ a hatalomnak.

Én, mint mondom, politikai lapjaink eddigi oppositójával az új kormány ellen, azért nem vagyok megelégedve: mert ezen oppositót egyoldalunak tapasztalom*), és hibásnak a hang méltóságára nézve. De, mivel az ellenzéket elvi örök szükségnek vallom az alkotmányos életben: ezért — ha kormánylapvezető volnék inkább baráti felhívást intéznék az ifju, vagy öreg ellenzékhez kimutatva az egyedül kívánatos, a szükséges alkotmányos ellenzék kellékeit: 's felszólítván elvellenéimet ezen kellékek szerinti föllépésre. De semmiestre, még a mai országos bajjainkkal sokkal terhesbék között sem, a lelépésre, az elnémulásra, 's más illyesmire. Ekép akarnám én a kormány és az ellenzék közti antagonismust méltóságos eszmeharczvá emelni, nem pedig tapintatlan megtámadás által még dühösebb ellenségeskedéssé fajítani.

És most legyen ennyi elég a fent megállapított két okra nézve.

Ha talán még 3dik ok volna képzelhető, a miért a P. Hirlap többi politikai közlönyeinket épés humorával megtámadja: ezen ok nem lehetne más, mint hogy talán ezen megtámadott közlönyök szellemsulyát igen kicsinyli, vagyis ezen közlönyök czikkeit a magáihoz képest tartalmatlanoknak, szellemszegényeknek nézi.

Már e tekintetben én, ki f. eszt. július hó 1jétől kezdve az átalakítandó Jelenkor vezetését vállaltam el, magam sokat nem szólhatok. De ugy látszik, Talleyrand mondotta, hogy a közvéleményben nagyobb hatalom van, mint Napoleoné, nagyobb szellemerő, mint Voltairé. Mi tehát a hatalmas és roppant szellemerő közvéleményre bizzuk azon hiu kérdés föllötti itéletozást: vajjon akár eddigelé (mióta nem Kossuth Lajos vezeti) volt é több értelmi suly és tanulság a P. Hirlapban, mint más honi politikai lapjainkban? és ezentul is vajjon lesz é kisebb értelmi suly, kevesebb tanulság egyéb hirlapokban, mint a Pestiben?

És ezek után, továbbá is gut Freund. Keresztury J.

*) Mint már fentebb mondom, hogy t. i. a megtámadott intézkedések helyébe nem javasol helyesebbeket mindjárt és mindenkor.

A földmivelés-, ipar- és kereskedési miniszterrel.

Valamint a nemzeti gazdaság minden ágában, úgy a kereskedés ügyében is csak úgy remélhető a kellő siker, ha az illető miniszter folytonos egybekötöttségbe teheti magát szakbeli értelmességekkel.

E' célnak elérésére, a kereskedést illetőleg, szükségesnek találtattok kereskedői kamarák felállítására.

E' kamaráknak mikénti életbeléptetésére, alapszabályinak kidolgozására egy bizottvány-alakítás rendeltetett, mellynek ezenfölül addig is, míg a' nevezett kamarák létrejönnek, hivatása lesz, részint a' kereskedési miniszter által elébe terjesztendő kérdésekre véleményt adni, részint pedig oly tervezet- s javaslatoakat készíteni, mellyek kereskedésünk fejlesztésére s virágoztatására irányozvák.

Az említett bizottvány elnökletével Valero A. bizottolt meg, többi tagjait szinte oly férfiak fogják kinevezetni, kiknek szakbeli képzettségére a' fölmerülő fontos kérdések megoldásában biztosan lehet támaszkodni.

A hadügyminiszteriumtól felhívások.

I. Minthogy a' honvédelem érdekében a' magyar Ludoviceum hadi akadémia felállítására mindinkább szükségessé válik: felhívom mind azon hadi és más rendbeli egyedeket, kik e' tekintetben magokban képességet érzenek, hogy a' nevezett hadi akadémia felállítására, e' hon törvényeihez, népe jelleméhez, szokásaihoz mért javaslataikat nekem mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

II. Ezenfelül felszólítom és felhívom mind azon hadi egyedeket, kik a' hadi ujonczállítás összeállításainál foglalatokodtak, vagy magokat e' szakban képeseknek érzik; hogy Magyarország törvényeihez, népei jelleméhez és szokásaihoz alkalmazott ebeli nézeteikkel, nekem mennél több javaslattal beküldeni sziveskedjenek.

III. Ezenfelül fölkérem mind azon egyedeket, kik vélem bármilyen hivatalos vagy magánügyekben értekezni kívánnak: hogy ezenfelül Budára Ott ing er őrnagyvezér szállásán tartandó értekezési hivatalos szobámba, délelőtti fél 10 és 12 óra közt legyenek szivesek feljönni; ellenkező esetre teendőim halmaza miatt, értekezési látogatásukat el nem fogadhatnám.

IV. Míután a' hadi határ-végvidék igazgatása, különös szakértő egyedeiket igényel, emnélfogva a' magyar hadügyminiszteriumban e' végett külön szakosztályt fog felállítani, és abba csak az ottani igazgatásban már jártas szakértő egyedeiket alkalmaztatni.

V. Asztalos Sándor, Stojonich Miklós és Liptay (Hrobony) Ferenc főhadnagyok, — Rodiczky Eduárd, Babinszky Alajos alhadnagyok, — a' rendes honvédsereg első zászlóaljához, úgy Elekes Ferenc álgyutüztelephöz szinte hadnagyok miniszterelnök ur által kijelöltetvén, — ennek következtében ezennel oda utasítatnak, hogy addig is, míg nádor ő főnsége által megerősítettné, érintett honvédsereg osztagában illető állomásaikat elfoglalandók, magokat illető parancsnokaiknál teendő bejelentés végett — rendeletem átvételére Korponay Ján. titoknokomnál haladék nélkül jelentsek.

Budapest, máj. 29. 1848.

Másáros Lázár s. k., hadügyminiszter.

Pest, május 29-én.

Hazánknak, ha sorsa óta béke szárnyai alá helyezze, egy utja van csak a' nagysághoz, — s ez a' népnevelés.

Milyen legyen ez a' népnevelés? —

Van talán, kinek fejtörésbe is kerülend. — A' dolog egyszerű.

Minthogy az ember mindenre nevelhető, ám ha a' status nevelni akarja, nevelje őket azaz, mivé nevelni érdekében áll.

Ezen érdek nem lehet más, mint nevelni magának, az az a' statusnak polgárok.

A' polgár atomja a' statusnak. — Semmi problema, egyszerű dolog. — Egyszerű léleknek kevés kell, elég lesz e' három tulajdon: — H o n s z e r e t e t, m u n k a s s á g, b e c s ű l e t e s s é g.

Neveljétek tehát a' nép fiait polgárokká, az az, első szava mire tanítatjátok, legyen a' haza; legyen a' tan, melly megtanítsa, millyennek lenni a' hazafinak, milly javakat élveztet velünk a' haza, milly jogokat ad, és ezért mi a' kötelesség.

A' második tan tanítsa meg, hogy a' természet munka nélkül fanyar gyümölcsöt terem, művelve a' mérges növény is tápláló édes gyümölcsöt hoz; munka nélkül a' föld pusztta, munka által kerté lesz. — És tanítsa ezen tan, miként munkálni. — Egy életmódot taníttassatok mindenkivel, a' legkiterjedtebbet, a' legtermészetesebbet, a' legjobb, a' legszébbet, a' földmivelést. — Már csak azon okból is, hogy tudja a' polgár, miként ha az élet tengerén bár mikor bár hányszor hajótörést szenved, leendő egy biztos part, melly menekülést ad. — Hát miért volt Ferencz császár esztergályos, és Ferdinánd kosárfonó, vagy nincs ennek értelme? —

A' harmadik tan Krisztusana: — Szeressed felebarátodat stb. Ne tedd másnak, mit magadnak nem kívánsz. stb. Hiába keresnők a' mostani Európában példát, mellyet

mintakép felfoghatnánk, mert az eddigi politikai rendszerek ellenkezők voltak, mintsem hogy érdekekben lett volna hazafiakat nevelni, úgy annyira, hogy a' legcivilisáltabb, v. műveltebb nép, legtorzabb képét adá nemzeti életnek és jellemnek a' mostani népszerepléskor. — Nem Képzhető hogy a' miniszterium megszeretvén a' porosz lények nagyszerűségét, azért küldendi egyedeit hogy célja volna porosz minta után neveltetni hazánknak lényező „polgárokat, millyenek a' poroszok.” —

Még egy valami nagy figyelmet érdemel korunkban. Táplálni, nevelni a' ragaszkodást a' közös ügyhöz, a' hazához inkább, mint a' nemzetiséghez, a' melly nem közös. —

Vidéki mozgalmak.

Esztergam városának tisztújítása Besze János elnöksége alatt május 24-én s következő napokon példás rendben ment véghez. És lettek: főpolgármesterré Takács István 629 vokssal; bíró: Maurovich Rezső 683; kapitány: Kakas Ferencz 447; alpolgármester: Lieser József 357; tanácsosok Pinke István 377, Gerendás József 526, Horváth Imre 601, Malina János 530; főjegyző: Kollár Antal fölkiáltással; főügyész: Meszóna Ferencz 580; aljegyző: Hartmann János 360; lajstromozók: Szigler József és Szaller János fölkiáltással; számvevő: Mekler Ferencz; főorvos: Palkovics Károly és Lőrinczi Rezső; sebész: Csernő János fölkiáltással. — Adószedő és árvagondnok még számadásaikkal hátralevén, választásuk későbbre halasztatott. — Két volt szenátor és főügyész kimaradt. — Hogy minden jó rend és nyugalomban ment véghez, az az elnöknek eszélyessége s törvényes eljárásának volt következtvénye. — Junius 2-án van a' város részéről a' követválasztás r.—1.

Esztergam vármegye bizottványa május 25-én rendkívüli gyűlést tartott, mellynek tanácskozása tárgyait a' miniszteri rendeletek tették. Jelesem a' miniszteriumnak vszjelentő s' áldozatokra fölhibó rendeltetést nagy megilletődéssel értetülük, nem találkoztott egy is, ki az áldozatoktól visszaretent volna, s azonnalhat választvány küldetett ki, melly haladéktalanul gyűjtse az ajánlatokat. M a j e r I s t v á n tanár indítványozá, hogy azontól, melly nemzeti nyelvünk virágoztatására gyűjtetvén, évek óta egy külön választvány által kezelterik, s mellymár ez er pftot meghalad, szinte a' haza oltárára ajánljuk; harsány éljenek közt elfogadhatott. Huszár Zsigmond malispán a' nemesi pénztár maradványát is a' közzónak kívánta szenteltetni, mi hasonlag tetszéssel fogadhatott. A' lelkesedés nagy volt, éreztük, hogy a' magyar előtt szent a' haza és nemzetiség ügye. (Mint máig értesítettünk, szépen gyűl pénz és ezüst ékszer-félek; az esztergami kápt. 3000 pftot, és két mázsa ezüstszentel föl a' hazának; a' takarékpénztár 500 pft ajándékot és 2000 pft kölcsönt határozott; a' város egy negyedében ezer forintnál több jött össze; az alapszám is buzgó, egyik ezüstjélt ajánlá föl, másik pénzt és fegyvert; a' nép is szivesen nyújtja, mi szegénységétől telik, kivált gabna és éleltségben, mi árverés után pénzét fordítatik, épen most hozza hírül egy megyei küldött, hogy a' reá bizott 6 faluban, mellynek 3ban tótok laknak, vagy 200 ftot gyűjtött; a' zsidóság is hajlamot mutat ajánlattételre. Vantehát hazaszeretet köztünk, az ifjuság sem utolsó, sőt a' képezdei ifjuság az első közt mutatta be szerény de buzgó gyűjteményét. — Több miniszteri levél tisztelettel fogadhatott. Több hatósági levél közül kettőt említünk: egyik Heves vmegyéé, mellyben némely zábolatlanok ellenében a' magy. kormány iránti bizodalunk nyilatkoztatására szólítottunk s mi örültünk a' rokon érzelemnek. Szepes vmegyének lengyel nemzetet pártoló levele részvétellel hallgattatott: s miután miniszteriumunk a' nélkül is tett ügyökben mit tehetett, részvétünk kijelentése mellett tudomásul vétetett. — Közigazgatási tárgyak közül a' molnárok csempészsége elleni intézkedésünket emeljük csak ki, melly abból áll, hogy a' falusi jegyzőt és bírót fölhatalmaztuk, miszerint a' molnárok viszállásai fölött itélhessen 12 pftig. — Megyeszerte esend és testvériség uralkodik r.—1.

Buda, május 29-én. A' tisztújítás, melly tegnap kezdődött, s ma bevégeztetett, következő eredményü: polgármester: Walheim Ferencz; főbíró: Schreiber F.; kapitány: Andorfy József; tanácsosok: Keller Ferencz, Bajcsy Károly, Brandtweiner János, Temesváry Demeter, Nerodolich József, Balásy Antal, Paulovics László, Mária Károly, Feley Eduárd; főjegyző: Micsinyey Antal, Weidinger Alajos; főügyész: Gáspár Lajos; számvevő: Mangold Ignác; levéltárnok: Csik József; főorvos: Frenreisz Ferencz; sebész: Kiss Sándor; aljegyzők: Hertl József, Eberling Mihály; alügyészek: Perócz János, Hüttenbach Károly; alkaptány: Ebenhöck Antal; mérnök: Varasdy Lipót.

Ujvidéken szinte megtartatott a' tisztújítás, csak hogy a' törvényrendeletét mellőzve, az antinacionális párt tetszése szerint szabályozá, s bővíté a' választási quilitációt. E' szerint a' magyar párt egészen kibagyatott, a' rácz párt győzött; a'

tisztikar következő: polgármester: Zákó Péter; főbíró: Kosztics Sándor; kapitány: Stratimirovics G. — Hogy a' választásnál minő eljárás történt, onnét és kivehető, hogy az összezeit 1500 szavazó után 2000 voksszedett össze.

Bihar megye május 22-én tisztikarát részben megújítá, s a' belminiszter beleegyezésével három alispánt választott: u. m. Miskolczy Károly, Thurzó János, és Sánta Gy.; főjegyzővé: Csengery Imre, Zilahy Lajos, központi főbíróvá Hankovics György tétettek.

Somogybólf. hó 1-én körlevelek által hirdetett követjelentési gyűlésünk a' gyűlést megelőző estén mintegy 24000 ember jött be Kaposvárra, s a' feudalizmus bilincseitől megszabadult nép halálját a' megye iránt — mellynek szelme a' köztörté mindenkor irányának — lerovandó, kísérve a' helybeli, és szigeti diszpolgárok, s nemzetörök által, s hangoztatva a' koszorús költő „szózatát” fátylak' világánál, legnagyobb rend között a' megyeház elé ment, hol is köszönetet szavazott a' nemességnek, melly penészes balítéleteit levetkezve, kiváltságáról a' nép érdekében lemondani nyilatkozta. Majd volt első követ Inkey Zsig. később Madarász második követnél tevé tiszteletét, s meleg szavakkal ismeré el a' szent ügy melletti küzdeleiket: — mind a' három helyen a' népből valának a' szónokok, s örömmel irhatom — bár illyenemű tisztelet-nyilvánítást táblabírói sutasos szokásnak tartok — miként ez este kedvező benyomást tón reám, hisz arról győze meg, hogy a' nép az átalakulásra megérett, hogy a' viszonyokat felfogni, s az érdemet méltányolni tudja!

Május 2-án a' megyeház előtti téren — rendre polgárok, s nemzetörök ügyelvén föl — a' népet közelebből érdeklő törvényezik felolvastattak, a' többiek felolvasottaknak nyilatványitván, szeretve tisztelt alispánunk S. A. felolvasá a' megyei állandó bizottványhoz a' községek részéről ki nevezett tagok neveit.

Május 3-án jöttek szönyegre a' tanácskozások, s ezek előtt országgyűlési követek megtevők végjelentéseiket, vélelősen rajzolván bennök annak nagyszerű eredményeit, — és a' bizottvány nekik, s mindazoknak, kik az idő intését megértve a' hon javát elősegíteni törekvének, jegyzőkönyvileg köszönetet szavazott. Ezután J. J. ifjú polgártársunk hűn tükröz tetvén vissza a' mult viszonyokat, indítványt tón, miként az új törvényezik a' népek okserűen magyarátassanak meg hogy a' felértétekek igen gát vetetvén a' béke, s testvériség szelid nemtől lengjenek a' megye összes polgári fölött; és az indítvány pártolásra találtván, főleg lelkes urak utasítottának annak teljesítésére.

Az 1847/5. évi cikk értelmében e' megye 8. követet küldendvén az országgyűlésre, ennek folytán a' megye 8. választó kerületre osztott: tabi, szili, kaposvári, szigetvári, naggyattádi, esurgói, marczali s lengyeltői kerületekre, és a' választás vezérlésére rendelt bizottvány tagjai kinevezetvén, ezen névsor, valamint a' helységeknek kerületenkinti felosztása 400. a' törvényezik pedig 1000. példányban kiosztatni határozattak.

Ujonan kinevezett főispánunknak gróf Zichy Jánosnak nevet kítőré örömmel hallottuk felolvasatni, de örömiünk futó öröm vala, a' mélyen tisztelt férfiú hivatalát nem vállalta el. A' nemzetörereg tárgyában jött miniszteri rendelet nyomán határozatott; hogy a' nemzetörök összeírassanak, s ennek teljesítésére járasonkint bizottványok neveztetek ki.

A' sajtóvétségek fölött bíraskodandó esküdtzékek tárgyában jött miniszteri rendelet folytában az esküdtzéki tagságraképesek összeírata elrendeltetett; bűnvizsgáló bírák s közzvádlók kineveztetek, úgy a' perbefogási, mint az esküdtzéki bíróság tagjai megválasztatának.

A' megyében esend és béke, történnék ugyan olykor erőszakos elfoglalások a' nép részéről a' volt földesurak ellenében, ezeket azonban rögtön kiegyenlítő erőlyes tisztikarunk. A' kaposvári nemzetörereg f. h. 12-én isten szent szabad ege alatt tevé le esküjét a' királynak s alkotványának. Az állandó bizottvány jövő ülését f. h. 29-én tartandja

Gáspár Lajos.

Nagy Kanizsáról május 24-éről a' budai újságnak következőt írta: Horvátországból érkezett hírek szerint az illyretek elszánt ellentállásra készülnek; a' bán parancsot adott ki, mellynek nyomán mindenki a' lehető leggyorsabban fegyvereztessék föl, s minden családapa magát négy létre élelemmel ellátni köteles, minden levél, melly Magyarországból jő, vagy oda szállítatik, föltörötk s az utasok, kik Magyarországból mennek Horvátországba, legszigorubbán vizgattnak át. Nehány család a' horvát vidékekről már a' fennevezett városba menekült. Egy nagykanizsai jóhiteü kereskedő Bellováron 24 óráig tartóztatott le, mivel hogy a' bán s önkényes cselekvései ellen szabadelyüleg mert nyilatkozni; s csak ottani ismerőseinek köszönheti, hogy Zágrábba nem hur-

czoltatott, hol bizonyosan kuruczul bántak volna vele. — A' horvátügyek és jogbitarításokról bővebben jövő alkalommal.

Szerkesztő ur! Miután nem sokára megalkotandó pestvárosi tisztikar^{*)} iránt a' német lapokban eddigelő már több tervezetet olvasni, engedje meg a' t. szerkesztő ur, hogy én is, mint ki törvényadta jogomnál fogva, a' választásba szinte befolyandok, őszinte nézeteimet előadhassam, ugyhiszem, véleményembennem egy, de több polgártársam fog osztoznani. Részemről a' kebelbelieknek, mennyire azoknak elveik, morális jellemük és munkásságuk a' jelen kor igényeivel megegyeztetetők, mindenkor előnyadok. — Ohajtanám pedig következőleg:

Főpolgármester: R o t t e n b i l l e r Lipót. Benne a' város egy olly hatósági főnököt nyered, kinek legterjedelmesebb és legalaposabb tudománya van Pestváros adminisztrationális dolgának minden ágában. Tekintsünk vissza csak az utóbbi évek alatt kifejtett működéseire, benne roppant energia van, és kifárasztatlan munkásság, becsületes lélek, szabadelvű gondolkodás; sajnos, hogy utóbbi napokban ő annyira félreértették, mi által magának több nem-barátot szerzett, több lap némely eljárásáért őt elnépszerűltetni iparkodott, pedig a' rossz szándok valóságáról egy sem lehetett meggyőződve; de ne fűzzük tovább ezeket, a' történést mindent világosságra hozand. Jelen körülményeinkben ő Pestváros hatóságának élén nem üdvözölhetni, a' legnagyobb szerencsétlenség lenne.

Főbíró: Szász Mátyás. Leginkább ügyvédekkel van dolga, 's őt igen szeretik, a' perlekedő feleket bíróhoz illő higgadsággal tudja megegyeztetni; házi dolgaiba nem avatkozom. —

Főkapitány: Pajor Titusz. (Mások szerint Vasváry Pál.) Jelleméről, munkásságáról, 's tehetségeiről eddigi hivatalos eljárásai kezkeskednek. Sok illy tisztviselőt az ország egyes hatóságainak!

Alpolgármester: S á g o d y Sándor. Hivatalos körébe vágó tárgyakat igen jól fogja érteni.

Tanácsnokok: tanácsbeliek: Vojdisek József, (egy nyomatékos párté' helyett Golub Vilmos munkatársunkra szavazand.) Kacsovics Lajos, Aigner Miklós, Szendeffy József, Fész Augustus, Monostory Sándor; törvényszékiek: (Hát Tóth Gáspár mit vétett?) Koller Ferencz, Lechner Károly, Zsivora György, Madédl János, Szekrényesi Endre, Kanicsér János. Mind olly egyedek, kikben a' szorgalom a' becsületességgel párosult.

Tan. főjegyző: Irinyi József; aljegyzők: Tóthossy Lajos, Waltherr Béla, Morlin Imre, Véber Alajos, Paulovics György, Hamza Máté; törv. főjegyző: Schiffler Gyula; aljegyzők: Bekkeffy Miklós, Tölgyessy Károly, Kerékgyártó Alajos, Bellág György, Strobl Antal, Czigler Ferdinand. /

Főügyész: Ritter István; ügyészek: Daxner Sándor, Gratzer Antal, Szelke József, Harisi György, Némethy J.

Főszámvevő: Molnár György. Ő maga a' megtestesült becsületesség és szigorúság. Jeles és alapos ítéletei nagy olvasottságra mutatnak.

Telekbíró: Schalatz Antal. Hivatalos helyén kipótollatlan. —

Gyámtya: Reitter Ferdinand. Miért mellőztették olly egyed, kirel eddig polgártársai meggyőződhetek, hogy minden az ő hivatalához megkivántató kellek birtokában vannak. Kivált pénztárhoz, ismerjük, hogy kire bízuk pénzeink kezelését! —

Főmérnök: Joannovics Döme. Eddig minden reá bízott munkát híven teljesített. — A' többi még választás által betöltendő hivatali állomások működési körét, valamint az alkalmas egyedeket sem ismervén bővebben, az azok iránti véleményadást avatottabb kezektől várom. Pest, 1848. május 29. Őszinte G e l l e r d választó.

A' magyar középponti vasut igazgatósága által hirdett rendszerint részvényesek 6d. közgyűlése, kormányi biztos Kovács Lajos ur jelenlétében mai napon tartatott.

Az öszszes számadás kivonatának, — az építések mihenlétéről, — a' Pest és Vácz és Szolnok közti vonalok forgalma eredményéről azon intézkedésekről, melyek a' Morvavíz — pozsonyi vonal forgalmára nézve tettek, — tett jelentések előterjesztése után, a' részletes befizetések elmulasztása miatt a' társaság birtokába visszaveszett 439 darab ideiglenes részvényre vonatkozólag, határozatba ment: miszerint minden eddig rendszeren be nem fizetett részvényre az utólagos befizetés kivételkép, és a' szabályszerű jogelv esonkítása nélkül 6% mulasztási kamattal együtt folyó júliushó 1ső napjáig teljesíthető, mely határidő lefolyása után azon részvények, melyekre befizetések nem történtek, a' társaság javára megsemmisítettek tekintetvén, az igazgatóságnak joga

*) Tudósítónak itteni tervét mint saját, 's pártjának nézetéből 's redelt kívánjuk tekintetni, minthogy mi a' sorozatban előkerülő némelyszerekre jó lelkünkben sohase tudnánk szavazni. Szerk.

gában álland, helyeikbe új részvényeket kibocsátani. —

A' pályának Morva vizétől egészen a' Tiszáig kiépítésére forgalmi beruházás tökéletesítésére nézve megkivántató négy millió forint biztosítása tekintetéből, az igazgatóság a' magyar miniszteriumhoz azon kéréssel járult, miszerint az ezen vállalat nevezetességét, mint országunk főközelekedési eszközét tekintve véve, a' magyar középponti vasutnak négy millió pengő forintnyi segélyt nyújtani kegyes legyen.

A' magyar státuskormány erre késznek nyilatkozván, azon biztatását kijelentette, miszerint egy milliót ujonnan kibocsátandó státuspapíroszámban és három milliót státus-kötelezvényekben, három évi részletekben fizetve, a' magyar középponti vasut rendelkezésére azon föltételek alatt adand:

Hogy a' legközelebbi országgyűlés választása után, a' társaság ezen segélyért az országnak, vagy 's az egész vaspályára biztosított kötelezvényeket, évenkénti visszafizetés mellett adjon, — vagy pedig négy millióért részvényeket engedjen át, melyeknek a' többiek előtt birtoki elsőbbségök, haszonvételre nézve azonban a' többiekkel egyenlőségök legyen; — vagy végre, hogy a' Pestől Szolnokig vonuló vaspályát, részletesen meghatározandó föltételek alatt a' magyar státusnak általengedje.

A' magyar miniszterium kötelezi a' társaságot, hogy a' segélyül adandó négy millió forintot a' vaspálya tökéletes kiépítésére 's felszerelésére fordítsa, fentartván magának, a' társaság vagyonának kezelése fölötti ellenőrködést, és a' tett ajánlatához még azon különös kikötést is csatolja, miszerint az igazgatóság hivatalos székél Pestre tegye át, és dolgaikat itten kezelje. Megengedtetik azonban, hogy az igazgatóság egy része, a' pénzkezelés és részvények befizetése tekintetéből Bécsben működhessek.

A' közgyűlés a' magyar miniszterium részéről a' mondtott föltételek alatt ajánlott segélyt hálás köszönettel fogadja, igazgatóságát azonban oda utasítja, miszerint abeli kérésével járuljon a' miniszteriumhoz, hogy azon föltételtől, mely szerint a' pest-szolnoki vonalt az ország tulajdonául megszerzhesse, elállani kegyeskedjék, mivel az érintett pályavonal részletes átengedése mindenestre nyomasztólag hat.

A' vállalkozó társaság ellenben késznek nyilatkozik, a' szabadalmába foglalt jogok és hasznokról, melyek a' magyar középponti vasut Debreczenig, Aradig, Tokajig, Kecskemélig sat. tovább építéséből származhatnak, — lemondani.

Ha mindazáltal a' magyar miniszterium a' pest-szolnoki vaspálya megszerzési szándokától el nem állna, az igazgatóság igyekezzék föltételül legalább azt kikötni; hogy a' társaság a' Morvaviztől Pestig fennmaradó pályavonala, minden párhuzamos vonal, különösen a' már régebb a' Duna jobb partján tervezett vaspálya ellen, biztosítsassék.

Hogy a' társaság azon nekie szabott kötelezésnek, mely szerint az igazgatóság széke áttétessék, tökéletesen megfelelhessen, az igazgatóság öszszes tagjai oda nyilatkoztak, hogy miután köztök legtöbben nincsenek olly helyzetben, hogy lakhelyeiket Pestre áthelthetnék, hivatalos működéseiket leteszik, hogy így a' legközelebbi öszszehívandó közgyűlésben az új igazgatóság választása akadály nélkül megtörténhessék. Addig azonban a' dolgok folyamatát egész készséggel rendszeren kezelni fogják.

Hogy pedig mind a' miniszterium, mind pedig a' részvényesek, a' segélyképen nyert négy millió forintnak részletes hova fordításáról felvilágosítást nyerhessenek; az igazgatóság részéről gróf Zichy Ferencz és Murmann Péter, a' részvényesek részéről Sztány Bernát, Sztány Sámuel és cs. k. főmérnök Czermak Vilmos urak kértettek meg, hogy a' legközelebbi rendkívüli közgyűlésnek előterjesztendő kimerítő dolgozatokat készítsenek,

Említésbe hozott továbbá azon rendkívüli és sikerdus segítség, valamint azon föltételek hasznos szolgálata, mellyel cs. k. tanácsos és ausztriai állodalmi vasutak felügyelője Schmid Adalbert, és cs. k. főmérnök Czermak Vilmos urak a' vállalat részére járultak.

Végül a' számadások megvizsgálása és közgyűlési jegyzőkönyv aláírása végett, a' szabályok értelme szerint, köv. három társasági tag, ugymint Földes József, Spécz udv. taná. és Wodjaner Moricz urak, helyettesnek pedig Wiesenburg Antal ur, választottak meg. F. II.

Jelentés az 1848ki május 21kén tartott rendkívüli közgyűlés határozatairól.

A' kisdedovó-intézeteket M. O. terj. egyesület f. eszt. május 21én tartott rendkívüli közgyűlésének lejegyzés határozatai e' következők: 1) Dr. Arányi Lajos, b. Sina Simon és b. Sina Jánosné alapítókul, Szógyényi Lászlóné, Bonyhái Benjámín, és Pilsy Béla rendes részvényesekül jelentetvén be ez örvendetes tudomásul vétetett. 2) A' nevelési miniszterhez nyújtandó folyamodás az egyesületnek országos pénzerő általi fölsegélése iránt egész terjedelmében helybenhagyatott és elfogadtatott. 3) Stuller

Ferencz ur az egyesületnek öt éven át fáradhatlan buzgalmu titkára e' hivataláról lemondván a' legöszszintébb köszönetet fejező ki a' lelépelt lelkes tisztviselő irányában a' közgyűlés. 4) Indítvány tétetvén a' képzőintézeti szabályok némelyikének czélszerűbb módosítása tárgyában, az illető javaslat elkészítésére int. igazgató bizatott meg. 5) A' lelépelt Stuller Ferencz ur helyébe ideiglenes titkárul — addig t. i. míg e' tárgyban a' rendes nyári közgyűlés végkép intézkednék, egy értelműleg Pilsy Béla választott meg. Pesten május 24én 1848. Ney Ferencz, mint helyettes jegyző.

Testvériség szép példája. F. eszt. máj. 9én Iglón az új törvények közzététele végett provinciaiis gyűlés tartatván, erre az iglói magyar, német nemzeti örök által a' szomszéd smizsányi tót lakosság is vendégül meghívattatott, 's elérkezettkor a' jobbágyszabadság ünneplésére, taraczkövesekkel zászlókkal, zenével szivesen fogadtattak. Ezen öszszinte testvéries kiütetést a' smizsányi lakosság viszonzni akarván, az iglói nemzetörököt május 21re barátiilag meghitta 's volt ekkor öröm és kézszerítés, pecsenye és bor, volt tánc falusi legény polgárnóval 's városi legény falusi menyecskevel 's volt öszszinte és szent ígélet, hogy a' két helység egymással szemben hű és testvérileg, jöjjön a' vész bárhonnán. Dr. F. L.

KÜLFÖLD.

AUSZTRIA. Bécs május 27kén. Az egyetemi ifjuság e' rélyes fölléptének, 's kitaró szilárdóságának tulajdoníthatják az örökös tartományok nagy részben politikai szabadságukat, alkotványos függetlenségüket, melynek egyik legbiztosabb alapkövét a' május 15kei föllépés tette le.

A' jogok e' demonstrációval nemcsak kivívottaknak de a' jó németek által biztosítottak is láttatván, az egyetemi polgárság órhada fölöszlani készült, mint ollyan, mely hivatalát bevégzé. A' napszámások, sőt a' nemzetörök és polgárok is igyekeztek a' tanuló közönséget e' határozatától elmozdítani, az elsőbbség, t. i. a' napszámások — napi keresmények megtakarítandó egyik részét ajánlák a' fővárosban továbbra is megmaradandó egyetemi órhad számára. Mindamelllett a' fiatalság egyetemleges teendőit elhanyagolva, a' miniszteriummal értekezésbe bocsájtottak a' szétosztás tárgyában. Ekép béke, esend, és mozgalom volt minden felől, midőn Colloredo gróf a' viszszaható párt oktanfondorkodásból kiindulva egy falragaszt fűggesztetett ki, mellyben a' tanulókat felszólítja, hogy órhadukat 24 óra lefolyása alatt oszlassák szét, ellenkezőleg ő leteszi a' parancsnokságot. Másnap jókor reggel pedig megjelenik az egyetemen, 's annak rögtöni bezáratását parancsolja. E' parancsnak a' 16 főből álló egyetemi órcapat nem engedelmeskedett; miert erős katonai osztállyal kerítettett be, de e' haderő igen rövid időig tartható meg állását, minthogy egyrészt az ifjuság, más részről pedig a' nép tömött csoportokban sereglött öszsze az egyetem védelmére, ezen a' katonasággal nyílt fenyegetéssel álltak szembe. — E' közben a' munkások a' praterből egy papot hoztak az egyetembe, ki 27 ezer p. forintot ajánlott a' rongyos népnek, ha öszszefognak, 's megtámadják, szétverik a' diákságot; de ők — a' becsületes hazafiak, eltaszták a' zsiros ajánlatot, 's megfogák az aljas vesztegetőt, 's az egyetemnek adák át, hogy érdemleges büntetését eszközölje.

Mig ezek történtek, az alatt a' minden részről talpra larmázott sokaság minden kaput elzárt; a' katonaság, melly már reggeli két órától óta készen állt a' kaszárnyában, most a' városba vezetett, 's a' kapukat része ostromlá, része pedig a' glacison foglalt állást; a' bástyák ágyakkal rakattak meg, 's mind ez a' nélkül, hogy a' nép által kihívás tétetett volna; melly nép nyolcz nap óta a' legpáldásabb rend, és béke föltét öröködött. Látva azonban a' történeteket, minden oldalról vészdobok verettek, közriadó harsogott; a' vészhangok zugtak; minden felül hallatszott a' kiáltás: „a' népesség, a' nemzetörök, a' diákság elárultatott; az árulók: Hoyos, Montecuccoli, és Colloredo grófok. — E' két utóbbi csakugyan sokat tón e' támadás előidézésére, midőn a' lefegyverzést illy módon sürgeték; ugyan ok parancsot adának a' nemzetöröknek is, hogy a' riadó veretlőskor fegyverhez ne nyuljanak. E' pontján a' dolgoknak az egész Bécs, nemzetörök, polgár, napszámások, iparúzó — mint egy ember kelt ki a' síkra, 's e' tömeg mindig szaporodott, kivált midőn a' vörös torony melletti kapunál lövések hallattak, melyek következtében több polgár, nemzetörök, és diák elesett volna. Később bevalósult, hogy csak egy ember esett áldozatul a' nevezett kapunak ostrommali bevételénél. — A' tanuló elhatázzák: éltüket drágán adni el, 's minthogy rossz fegyverzet, 's kevés munitióval voltak ellátva, ellenben a' katonaságtól minden oldalról szorongattattak, hős védelemre egyéb eszközt nem láttak, mint a' barrica drendszert. Minden kéz tehát építéséhez fogott, a' nép tüzzel segítette a' munkát, sőt a' birtokos lakosság egész dicséretességgel osztá meg azt, mennyiben padokat, székeket, asztalokat 's b. hurczoltak elé, 's nagyobb részt az ablakokról hajigáltak le. A' napszámások épületfákat, lét-

rakat, szekereket, sőt csinos kocikat voncoltak össze, 's ezekből teremték elé az első bécsi barricádöt. E' közben polgári, és nemzetőrségi küldöttségek jelentek meg, melyek az egyetem védelmére segédmőket ajánlák; mindenkinek fővegén illy nyomatú papír volt látható: „akarjuk: hogy az akadémiai legio fenmaradjon.“ — Midőn a' munkások zászlóval, 's eszközeikkel megjelentek, azonnal a' járdákövek szaggattának fel, 's a' barricádokhoz viteték. — Így ment a' munka egész az István térig, Grabenig, Szénpiaczig; míg végre minden kapu e' dicső rendszer szerint záratott el annyira, hogy Bécsnek e' napon több mint száz, falerősségű, 's különféle magasságu barricádja volt. Legtöbb utcában a' járdákövek a' házak emeleteibe, sőt a' padlásokra is felhordatának, hogy a' jelentkező ellenség minden oldalról készen fogadtathassék. — A' tanulók használva a' kis szabad időt, néhány a' laboratóriumba vonult, 's az ablaklombokból golyót öntött.

Később a' miniszteriumtól a' nép nevében kivántatták: Mivel átláttuk, hogy a' reactionélis párt a' népfelleg győzelmet csonkítani szándékszik, akarjuk, hogy 1 szőr az összes katonaság Bécsből rögtön távozzék, és az orosz 's olasz határszélekre vonuljon;

2 szőr minden eredmények, melyek május 15-én kiváltak, kértetlenül megóvassanak, és az alkotmányozó gyűlés tüstént hívassék Bécsbe össze;

3 szőr a' kormány követeket küldjön az örökös tartományok minden részeibe, kik vidék! testvéreinkkel megértessék, hogy mind az, mit mi tettünk, az egész egész monarchia közérdekéből történt;

4 szőr a' zárdák eltöröltessenek;

5 szőr jövedelmi és szegénységi adó hozassék be;

6 szőr a' katonaság az alkotványra felesketessék;

7 szőr minden nemzetiség jogegyenlősége mondassék ki; —

8 szőr szorosán csatlakozunk Németországhoz;

9 szőr a' császár mielőbb jőjjön vissza, 's a' május 15-én kivívott eredményeket ismerjen el;

10 szőr azok, kik ő felségét csalfa előterjesztések által távozásra bírták, népbírósgá előlé állíttassanak.

A' miniszterium, mennyiben köre engedte, — részben teljesíté a' nép kívánatát; visszavoná a' katonaságot, 's küldöttséget bocsájtott a' császárhoz. — Estve Hoyos gróf, mint kezes az egyetembe vitetett, 's a' barricádok örökök rakattak meg. Éjféltájban egyszerre lármadob veri fel a' pillanatra lenyugottakat, mondák: Windschgrätz jó öt ezred morvaival a' város ellen; minden talpon állt; a'

sereg bevonult, 's bennök pozsonyi tanulók és jurátusokra ismértnek, kik bécsi barátaiak segédelmére jöttek.

A' közbátorság és esendre fölügyelő választvány megalakult. — A' torlaszok mind inkább szaporodnak; legnagyobbikát a' Mihálytéren lehet bámulni. Összes számuk május 27. 160-ra ment; minden főbb utcára esik kettő, három: meg- rakvák tanulók, nemzetőrök, és napszamosokkal, ezen utóbbiak dicséretesen viselik magukat. — Hoyos becsület szavára szállására bocsáttatott; Colloredo elfogatott, Montecucoli elszökött. — A' bécsi hölgyek az egyetemiek köntösében szinte hadi készületeket tesznek; az ablakpárkányok mindenütt kövekkel, 's jöltöltött puskákkal rakvák. — A' hadminiszter kihirdettedé, hogy katonaság a' városba nemjő, 's hogy az itt tan-nyázó is tova szállíttatik.

Bécsi levelek szerint ő felsége Innsbruckból is eltávozott, 's rövid időre Boczenben telepedett meg. Bombelles grófnak az előbbi városban macskazenével szolgáltak. A' hős tirolok tetemes részt vesznek a' bécsi barricaderiánál.

Triest május 23. Az egyesült nápolyi, szardíniai és velencei tengeri haderő Albini ellenadmirál parancsnoksága alatt május 22-kén a' trieszti kikötők előtt megjelent 's kivén egy czirkáló osztrák hajóhadnak maga megadására tett fölszólítását, semmi ellenségeskedést nem mutatott, 'sőt a' kikötőben állomásozó Terrible angol hajóhad parancsnokát biztosítá arról: hogy ezen olasz tengeri erő csupán az illető státusok tengeri kereskedésének a' tengeren Ausztria elleni védelmére jelent meg. — Benn a' városban teljes nyugalom van.

Gallicziai hírek szerint ama tartomány határhoz moszka seregek közelitnek.

FRANCZIAORSZÁG. Az alpesi tábor több zászlóalja, melyek eddig pihenő állapotban hagytak, most kiegészítve a' táborhoz szállíttatának; az Afrikából legújabbán érkezett hadvezérek megalkakítottak a' negyedik osztály is, 's szinte az Alpesekhez küldetett.

A' 15-kei támadás elnyomása után Sobriér szállása kikutatván, abban kész rendelvényekre találtak, melyek a' méreny sikerülése esetében azonnal törvény erejére leendettek emelendők. Ezek szerint a' tőkepénzesek és birtokosok vagyonnak ötödétől egész feléig eső részét másoknak engedték volna át, hogy a' testvériség ne maradjon folyvást csak pusztaszó, hanem elvégre teljesebbé is menjen; ki vagyona mennyiségét hamisan vallaná be, ha ez kiviláglik, törvényen kívülnek nyilváníttassék, 's vagyona a' szegények közt osztassék szét.

A' május 18-ai ülésben Lacordaire atya elbocsáttatási levelét kinyerte, kérelmének főtámoka volt, hogy elismeri, misze-

rinta 's. erzetesi élet békés kötelességei népképviselő hivatásával nem egyeztetetők össze. Ugyanezen ülésben a' kormány nevében következő törvények hozattak javaslatba: 1) Minden fegyveres egyesülés, vagy szövetség tiltatik, 's kik a' klubokba nyilván vagy elrejtve fegyverrel jelennek meg, 13 hónaptól egész két éves fogsággal büntetessenek; 2) Lajos Fülöp és családja, valamint a' bourbonok idősb ága is Franciaországból örökre száműzetik. E' két javaslat minden ellenmondás nélkül hallgatott meg.

NÉMETORSZÁG. A' német szövetség alkotványozó gyűlése május 18-án Frankfurtban, a' porosz királyságé pedig május 23-án Berlinben nyitattott meg nagy ünnepélyel; ezen utóbbit a' király személyesen nyitá meg kimerítő trónbeszédei. — Az elsőtől két dolgot várnak főleg mielőbb 's minél szerencsésebben eldöntőnek; ugymint a' császárság és Lengyelország kérdését. — Küldöttein Pázmány és Szalay lelkesedéssel fogadtattak.

OLASZORSZÁG. A' Gazetta di Venecia május 21-kei száma Nápolyból következő megrázó tudósítást közöl: Május 15-ken kelle a' parlamentnek megnyitattania. A' vasárnapról hétfőre virradó éjjel némi képviselők összejövének, hogy az alkotványban az esküformán, 's egyéb pontokban módosításokat eszközöljenek. A' király vonakodott ennek teljesítésében. 'S ezért Toledo, 's egyéb helyeken torlaszok emeltettek, hogy a' katonaságnak, mely számra mintegy 10 ezer volt a' városban, az átmenet meggátolassék. Végre a' király hajlandónak mutatkozott az engedvényre; azonban reggeli 10 órakor schweizer csapatok vonultak ki 's a' városban felláttatának. Puskalövés hallatszott; de nem tudhatni, vajjon a' tüzelést a' katonaság kezdte-e vagy a' fegyveres polgárság? 's vajjon ablakból, vagy a' sorhadból léteztet? — Ez jel volt a' legundokabb megszállásra, mely egész délutáni 6 óráig, tehát nyolcz óra hosszan tartott. A' lazzaroni egyesültek a' katonasággal, 's a' kegyetlenkedésben ezeket is fölülmúlták; kések halálösabbak voltak, mint a' puskák és ágyuk; vadabbaknak bizonyíták magukat a' schweizeriaknál is. Lazzaroni, és katonák kit se kimélték, berontottak a' házak zárt kapuin, leoldósák a' lakosokat azok belsejében, 's kirablók tartalmát. Az elkövetett iszonyatosságok le nem írhatók. Több palota felgyujtatott, köztük a' Gravina palota. A' kannibálok és gyilkosok dühe leginkább ezen ház ellen volt irányozva, minden butorzata szétromboltatott, ingathatóságok elraboltatott. — Baudin francia admirál álguyit a' kikötőből a' királyi palota ellen szögezteté, 's fenyegeté az uralkodót, hogy a' nép védelmére 9000 fegyverest szállítand a' partra. De fenyegetése csak szó maradt.

65ik szám.

A' gőzösök indulásai Pestről.

1848dik évi majus 1jétől kezdve.

Pestről Bécsig naponként reggeli 6 órakor, kapcsolatban Győrrel.

Orsovára minden vasárnap reggeli 5 órakor, Galacz és Konstantinápolylyali kapcsolatban az oláh részen, és majus 7 és 21-dikén Odessával.

minden csütörtökön reggeli 5 órakor (minden 14 napokban egyesül Galacz és Konstantinápolylyal a' török részen.)

E' gőzösök megérkeznek Orsováról minden vasárnap reggeli 4 órakor, és minden csütörtökön délutáni órákban.

Tittellig minden kedden és pénteken reggeli 5 órakor, le és fölfelé Eszéken át; a' kedden induló gőzös Szegeddel kapcsolatban áll.

E' gőzösök minden vasárnap és szerdán délutáni órákban Tittelből megérkeznek.

Vontatóhajók indulásai.

Pestről Bécsbe minden hétfőn és csütörtökön elindulnak; és minden szerdán és szombatban megérkeznek.

Orsovába minden kedden elindul, és minden szerdán megérkeznek.

Pesten; majus 1-jén 1848.

Az első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaság főügynöksége. 13—0

Hirdetvény.

Az álladalmi javakhoz tartozó ó-budai uradalom részéről közhírré tétetik, hogy folyó évi június hó 15-ik (tizenötödik) napján a' budai uradalmi pinczékben néhány ezer akó fehér 's vörös borok edény nélkül a' szokott reggeli órákban nyilvános árverés útján készpénzbeli fizetés mellett el fognak adni. 3—3

Árverési hirdetvény.

A' pénzügyi miniszterium kegyes jóváhagyásából közhírré tétetik, hogy az 1847dik évi diósgyőri urad. termésű 44 hordó majorsági, és 219 hordó dézma borok 1848ik évi június 29-ken 16-án (tizenhatodikán) pedig a' tahi 's bogdányi uradalmi pinczékben néhány ezer akó fehér 's vörös borok edény nélkül a' szokott reggeli órákban nyilvános árverés útján készpénzbeli fizetés mellett el fognak adni. 3—3

Gozon Antal ur kinek ezime 's lakhelye nem tudatik bizodalmasan kéretik, sziveskedjék az első dunagőzhajózási-társaság pesti hivatalában egy vele történendő közlés végett megjelenni. 1—2

Pesti hengermalom-társaság.

A' pesti hengermalom-társaság t. cz. részvényeseit június huszonötödikén Pesten délelőtti 10 órakor a' nemzeti Casinóban tartandó közgyűlésre tisztelettel meghívja az igazgató társaság. 1—3

É R T E S Í T Ó.

Munkások ujsága.

Szerkeszti Tánicsics Mihál. Evnegyredre aprilis elejétől június végeig teljes számu példány kapható 's minden pósthivatalnál előfizethetni egy fűával; helyben 40 kr. ez. p. 3—3

Hirdetvény.

Az álladalmi javakhoz tartozó ó-budai uradalom részéről közhírré tétetik, hogy folyó 1-48. évi június hó 20-dik napján az ó-budai uradalmi fötőtségi irodában közárverés útján következő királyi és egyéb haszonvételek bérbé fognak adni, ugymint:

1) a' perbáli uradalmi koresma 's megszárszék, a' hozzá tartozó 40²/₈ holdnyi szántófölddel és 6¹/₈ hold réttel. 3—3

2) a' monostori határban Szent endrei Dunarev közelében lét-zó koresma 6 holdnyi szántófölddel, és egy házkerttel.

3) a' nagymarosi uradalmi koresma 's megszárszék a' hozzá tartozó 9¹/₂ pozsonyi mérőre való szántófölddel 's egy kis réttel.

4) a' perbáli uradalmi két kerékre járó paktalom 5¹/₈ holdnyi szántófölddel és egy házi kerttel.

5) a' bogdányi uradalmi bolt a' kereskedelmi szabadsággal. 3—3

Árverési hirdetvény.

Felsőbb jóváhagyásból ezennel közhírré tétetik, miszerint f. e. június 30-án Tarczalón a' tiszttartói lakban tartandó árverés útján következő tokaji urad. kir. haszonvételek bérbé adni fognak:

1 szőr Tokaj városában gyakorlandó husvátgátási jog az ahoz tartozó szalonnameréssel.
2 szőr a' Tokaj-rakamazi, és timári halászat.
3 szőr a' kis tokaji száraz malom.
4 szőr a' tarczali Csukaház nevű koresma. 3—3

5 szőr a' tarczali fekete S a s nevezetű vendégfogadó.

6 szőr a' tarczali négy bolt.

7 szőr a' timári két száraz malom

8 szőr a' rakamazi határban létező 61 hold kenderföld 1848dik év november 1-ő napjától, számítandó három évre. Az árverésben részülni kívánók, a' szükséges bánatpénzzel, és biztosítkkal ellátva, az árverési föltételeket a' diósgyőri fötőtségi és tarczali tiszttartói irodában előre is megismerhetik. Kelt Diósgyőr május hó 12-ken 1848. 3—3

Gőzhajózási hirdetvény.

Csütörtökön május 18-án induland az első gőzös

Szolnokbúttokajba.

E' gőzös járás folyvást folytatattik, ha semmi akadály nem lép közbe, minden csütörtökön Szolnokból Tokajra, minden vasárnap Tokajból Szolnokra.

Pest, május 12-én 1848.

Az első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaság főügyvivősége. 4—5

Dunavizálás: Budán, május 29-én 8' 4" 6" az 0 fölött.